

UNITÁRIUS ÉLET

XLIII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

1989. JANUÁR—FEBRUÁR

1989.

"Ne félj, mert én veled vagyok..."

Ésaiás 41:10.

Már jócskán benne járunk az új évben, de egyházi lapunkban ez az első alkalom, hogy a most kezdett esztendőről elmondjuk gondolatainkat. Az elmúlt szilveszteri hangulatot már szinte elfeledtették a rákövetkező napok munkás fáradalmai s a cselekvő kötelességteljesítés. Az egykori kezét rázó jókívánságok meg az üdvözlő postai lapok lassan feledésbe merültek. Pedig az esztendő múltával, az új év kezdetével talán valóban komolyan vettük azokat, hittünk talán csodatevő, jobbitó erejükben.

Hiába tudjuk, hogy a végtelen idő egyhangú múlásában nem sokat számít a mi emberi reménykedésünk vagy csüggedésünk. Hiába ámitjuk magunkat, a világmindenség életét nem befolyásolhatja az egyéni szív vágya és lelkesedése. Az idő végtelen és megszakíthatatlan, csak mi, a perc emberkéi parcellázzuk azt ki órákra, napokra, esztendőkre. Mérőföldköveket állítunk fel s azokhoz igazodunk múltunk emlékeivel, jövődönk célkitűzéseivel. Feledni akarjuk a bibliai Prédikátor keserű bölcsességét, hogy ...nemzedékek mennek, mások jönnek, a nap feltámad és lenyugszik, a folyóvizek sietnek a tengerbe és ami volt ugyanaz mint ami ezután is lesz és ami történt ugyanaz, ami ezután is történni fog, és semmi nincs új dolog a nap alatt... Az emberi szív jellemző sajátja, hogy hinni és bizni akar a jövőben. Ha tegnap, a múltban valami nem sikerült, újra és újra feltámad reményünk, hogy holnap vagy az új holnapokban minden rendbejön, jóravál. Olyannak szeretnénk tekinteni ezt az új esztendőt is mint egy várvavárt, szépet és jót ígérő kirándulás, az ismeretlen jövőbe. Csúcsokra fog vezetni utunk, vagy szakadékok riasztják majd lelkünket — nem tudhatjuk, de bizunk a jövőben, szeretnénk hinni, hogy az egykori újévi jókívánságok nem csalnak meg.

Ma élő nemzedékünk elég sokat tapasztalt, nem ámitjuk magunkat délibábos ígéretekkel, realisták vagyunk. Látjuk a terheket egyénileg és közösségekben. Ismerjük a világunkat átszövő kisebb-nagyobb gazdasági és politikai problémákat. Tudjuk, hogy milyen nagy erők feszülnek szerte a Földön, mégis a jót, a megnyugtatót várjuk az előttünk álló időtől. Nem tagadjuk, van bennünk, lelkünk mélyén egy kis aggodalom, egy kis szorongás is. Minden új nap, új év egy-egy nagy titok és ha elbizonytalanodik néha szívünkben a hit, az akarás, akkor jó, hogy szól hozzánk Isten, mint az idézett bibliai részben az ő népéhez mondván: "Ne félj, mert én veled vagyok... ne félj férgecske, én megsegítelek..." A közelmúltban hallottam rádióban, hogy valaki korunkat a farkasok társadalmának nevezte. Nem hihetjük el ezt a kemény kritikát, miként azt sem fogadja el unitárius vallásunk, hogy az ember velejéig romlott és már eredendően bűnös és elesett. Azt valljuk, hogy ha van eredendő gyarlóságunk és hajlamunk a rosszra, ugyanúgy van bennünk eredendően jóság is. Mi 1989. évben erre a jóságra, jóakaratra és segítő szándéokra számítunk, akarunk építeni.

Nem csodákra várunk, hanem a becsületes munka eredményére, az emberséges szívek és elmék békeséges jövőt formáló erejére, felelősségérzetére. Ha pedig ez is kevés lenne, akkor nekünk hívő embereknek ahhoz az erőtartalékhoz kell fordulnunk, amelyben még soha nem csalódtunk: hitünk örök támaszához Istenhez.

A zsoltáriró így tanít: "Boldog, akinek segítője Isten és reménysége van az Úrban". Hinnünk kell, hogy e szavak nemcsak a régmúlt korok emberéhez szóltak, de nekünk is bátorítást tudnak adni. A Királyok könyvének írója így imádkozott egykor: "A mi Istenünk legyen velünk, amiképpen volt a mi atyáinkkal..." Jövődönk gondjainkban nekünk is így könyörög szívünk.

A mai ember sokat panaszkodik, talán túl sokat. Persze a fiatalabb nemzedék terveket sző, "álmokat álmodik" és szeretné azokat mielőbb megvalósítani. Szeretné biztosítani önmaga számára a legfejlettebbet, a legjobbat és ha nem sikerülnek vágyai, akkor zúgolódik, elégedetlenkedik. Az idősebbek tudják, hogy milyen mélyről indult ez az ország és társadalom a háború után. Tudják, hogy a háború vérzivatarában és azt követően milyen kevéssel beírta volna az ember: egy darabka kenyérrel, egy melegebb ruhával, egy fűtött szobácskával és egy nyugodt éjszakával, mikor nem dörögnek a fegyverek. Ezek az öregek tudják, honnan kellett talpraállni, kiemelkedni. Boldogan látják gyermekeiket jó ruhákban, ápoltan, gépkocsikon, a fejlett ipari csodák eredményeit élvezni. Ők akkor és ott, a borzalmak napjain, álmodni sem tudtak mindarról a kényelemről és jólétről, amelyben ma a legeldugottabbnak mondott faluban is száz és száz-ezren élnek.

Juthattunk volna tovább is, feljebb is, mondhatnák sokan. Lehet, ezen kár lenne vitatkozni. A történelem meghatározza az egyes emberek sorsát. Ma ott tartunk, ahol. Innen kell most továbblépni. Nap nap után halljuk vezetőink felhívását, biztatását. Most a ma emberén van a sor. A negyvenes és későbbi évek nemzedéke megtette, ami tőle telt, ám lássuk mire képes a mai nemzedék derékhada. Nem rosszabbak esélyeik, mint egykor az öregeké volt.

Felmértük-e az új esztendő küszöbén, hogy mit várhatunk magunktól? Van-e a mai fiatalokban akarat, jószándék, felelősségvállalás és kellő értelem, hogy a ránkövetkezőkben átvegyék a stafétabotot és továbbvigyék azt a boldogabb, még fejlettebb holnapok felé, a következő nemzedék, a XXI. század embere javára. Szilveszter hangulata már a múlté s hogy a következő milyen lesz, az rajtunk is múlik. Biztosan lesznek nehéz napok is, de ne feledjük az ígét, Isten szól a ma emberéhez is: "Ne félj, én veled vagyok..." Sokan úgy vélik, hogy a mai élet nagyon képlékeny, kevés a biztos kapaszkodó benne. Nekünk, hívő embereknek van "fix pontunk", mellyel e világot bármilyen kátyúból kiemelhetjük: Isten.

Bajor János

Pásztorlevél

(1989)

"Ne dobjátok el... bizalmatokat, melynek nagy jutalma van. Mert békességes tőrésre van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet."

(: Zsidókhöz írt levél 10. rész 35—36. versek :)

Kedves Atyámfiai, kedves Unitárius Testvéreim!

Az 1989. év kezdetén őszinte szeretettel küldöm újévi üdvözlétemet híveinknek, gyülekezeteink előljáróinak és lelkésztestvéreimnek.

Esztendőről esztendőre különös megrázó élménnyel hat reám szilveszter éjszakáján, az új év kezdetének első perceiben a rádióban és a televízióban elhangzó Himnusz, népünk imádsága.

Nem tudom és nem ismerem — néhány kivételtől eltekintve — a világ népeinek nemzeti imádságait, de azt tudom, hogy nagyon kevés azoknak a nemzeteknek a száma, akiknek himnuszában az Isten neve szerepelne. Mi azon kevesek közé tartozunk, akiknek himnuszában nemcsak, hogy benne van az Isten neve és a hozzáfordulás emberi készsége, hanem az első szó, amelyet nemzeti imánkban kimondunk, az Ő nevének szólítása.

Igy kezdtük ezt az évet is.

Két és fél hónappal ezelőtt, az október 16-i zsinatunkon, püspökké történt megválasztásomat követő eskümet Isten segedelmét kérve tettem le. Új tisztemben e rövid idő alatt múltról még nem szólhatok. Jövőről beszélni, terveket megrajzolni féltő és kockázatos.

Ahogy népünk Isten áldását kéri Himnuszában, én is Istenhez fordulok, — kérve — hogy segítsen és legyen velem az ismeretlen jövőben és a tőle nyert hit erejével oszlassa el a félelmet és oldja fel a szorongást. De ugyanezért imádkozom híveink és unitárius anyaszentegyházunk életére és jövőjére gondolva is. Ő segítse és vezesse a benne bizókat és minden jószándékú és igaz embert azon az úton, amelynek egy szakasza lesz az 1989. évi is. Adjon lelki és fizikai erőt, bátor és őszinte hozzáállást ahhoz, hogy hazánkban és egyházunkban elvégezzük, és jól végezzük el a reánk bízottakat. Hogy járassunk a békesség és a megbékélés útján a magunk és az emberiség javára és a velünk levő, megsegítő Istennek dicsőségére.

Amikor e sorokon keresztül elmondom én is, hogy "boldog új esztendőt kívánok", teszem ezt ezzel az Istenhez kapcsolódó imádságos hittel.

Főpásztori üdvözléssel:
Husztai János
püspök

Újévi Pásztorlevél

Szeretett Híveim, kedves Atyámfiai, Testvéreim!

Újesztendő reggelén, lelki arcunkkal a jövő felé fordulva, Pál apostolnak kedves munkatársához, Timotheushoz intézett első leveléből ezeket a verseket idézem: "Te, oh Istennek embere, kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes tőrést, a szelidséget. Harcolj meg a hitnek szép harcát."

Ezek a szavak Jézus tanításainak szellemében arra hívják fel újév reggelén gyülekezeteink tagjait, hogy miképpen kell "a hitnek szép harcát" úgy megharcolniuk, hogy Istennek tetsző életük végeztével a látható, múlandó életből a láthatatlan világba távozva, elnyerjék az örökéletet.

Az apostol szavainak lényege ez: az élet szüntelen küzdelem, "a hitnek szép harca". Ez a küzdelem időnként megtép, megkísért, megsebez, mert igen gyakran nem nemes fegyverekkel folyik. Ezért az apostol biztatása szerint az új esztendőben is amiként a múltban tettük, a rosszal, a gonosszal, a gyűlölettel, a bosszút, kegyetlenséget árasztó lelkülettel a nemes harcot megállítás nélkül folytatnunk kell; a jó, az igaz, a békesség védelmében küzdelmünket feladnunk nem szabad. Szent bizonyossággal hinnünk kell abban, hogy nemes, "szép" harcunk eredményeképpen előbb vagy utóbb, de feltétlenül győzni fog a jó a rossz felett, a békesség és szeretet ereje a gyűlölet és erőszak felett. Új esztendő kezdetén minden, áhitatos lélekkel imádkozó és mindennapi kötelességét maradéktalanul teljesítő, de időnként megtorpanó hitében megrendülő ember felé az apostol üzenete így hangzik: lángoló lélekkel és fokozott akaraterővel hinnünk kell ennek az esztendőnek a folyamán is az evangéliumi láng fényében világosságában, segítségében és áldásában. Hinnünk kell abban, hogy akadályokon és megpróbáltatásokon túl az emberiség fokozatosan a békesség és szeretet eszményi világa felé halad.

Ennek a jézusi életprogramnak az alapján igyekezett egyházunk a "szép harcot" Istenben való diadalmas hittel és az evangélium szellemét sugárzó hivatástudattal élni. Munkánk tetőpontját azon a nagyszabású, felejthetetlen élmény nyújtó Zsinati Főtanácson érte el, amely december első napjaiban Székelykeresztúron zajlott le. Azt a komoly felelősségérzetet, amellyel egyházi és világi vezetői irányításával a gyülekezet a Zsinatot megszervezte, valamint azt az őszinte, meleg vendégszeretetet, amellyel a hívek az azon résztvevőket elárasztották szavakban kifejezni nem is lehet. Ez az áldott találkozás megerősített hivatásunk magasztos voltában és abban a meggyőződésünkben, hogy egyházunknak, amiképpen a múltban volt, a jövőben is áldott szerepe lesz népünk és országunk állandóan fejlődő, boldogabb jövőt építő életében.

Mint gyarló de lelki újjászületésre újra meg újra kész Jézus-tanítványok, bizakodó lélekkel kérjük Istenünket, hogy továbbra is legyen velünk "szép harcunkban", minden nemes célkitűzésünkben és cselekedtünkben ebben az esztendőben is.

Isten áldása legyen Szocialista Köztársaságunk vezetőin és minden állampolgárán. Éltető megszentelő áldása nyugodjék meg templomainkon, gyülekezeteink vezetőin és minden tagján és adjon mindnyájunknak békés, eredményes, áldott új esztendőt.

Atyafiságos üdvözléssel és főpásztori szeretettel

Dr. Kovács Lajos
püspök

Kolozsvár-Napoca, 1989. január 1.

Zsinat Székelykeresztúron

A zsinatra közelről és távolról sokan gyűltek össze. A székelykeresztúri gyülekezet az ünnepi alkalomra felújította a templomot. Sófalvi Jenő festőművész, néhai Lőrinczi László lelkész veje igen sikerült mennyezeti táblákat készített. Nagy cserépkályhát építettek be, és szőnyegekkel díszítették a vendégvárók a templomot.

A zsinati ünnepi istentiszteleten dr. Szabó Árpád teológiai professzor prédikált a tőle megszokott mély biblikus tartalommal. Dr. Kovács Lajos püspök mondotta az új lelkészeket felszentelő beszédet. A felszentelendő lelkészeketől az esküt dr. Erdő János főjegyző vette be.

A felszentelt lelkészek névsora, szolgálati helyük megnevezésével: Nagy László Szőkefalva, Orbán Dezső Kálnok, Márkos Ervin Oklánd, Székely Miklós Kövend, Benedek Jakab Csókfalva Pap László Bágyon, Pálfi Dénes Bethlenszentmiklós, Bálint Imre Homorodszentpéter, Kovács István Sepsiszentkirály, és Bartha Alpár Gyepes.

Az úrvacsorai ágendát Gál Jenő esperes mondotta, mintegy 800 lélek vett úrvacsorát. A felszentelt lelkészek nevében Nagy László szőkefalvi lelkész mondott köszönő szavakat.

Az ünnepséget követő közebeden mintegy 200-an voltak jelen és ott a Berde serleggel dr. Bodor András mondott szép beszédet. A zsinaton 67 lelkész volt jelen, igen sokan feleségükkel együtt.

A zsinaton dr. Barabássy László főgondnok elnökölt.

Kovács Lajos püspök a zsinatot megelőző időben Szinden és Tordatúron tartott püspöki vizsgálatot.

Sajnos nem ismerjük a meghívót díszítő kép alkotóját.

Beszámoló

(1988. október 15.)

Főtisztelendő Zsinat,
Kedves Atyámfiak!

1968-ban Budapesten a magyarországi unitáriusok is emlékzsinatot tartottak, a tordai vallásszabadsági törvényre emlékezve. Ekkor elhatározottak, hogy megalkotják egyházi törvényeiket, és a jövőben püspök és főgondnok vezetésével végzik egyházi munkájukat.

E munka elkezdődött, lassan haladt előre. 1970. dec. 16-án R. Filep Imre helyettes püspök elhalt váratlanul, és nagy részvét mellett temették el dec. 22-én.

Január elején került sor hamvainak elhelyezésére, melyen a lelkészi kar tagjai jelen voltak. Utána merült fel az a javaslat, hogy a lelkészi kar kéri dr. Ferencz József főgondnokot, okl. felszentelt lelkészt, képesített teológiai tanárt, hogy vállalja el a püspöki feladatok elvégzését.

1971 márciusában tartott zsinatunk elfogadta Egyházi Törvényeink szövegtervezetét, s azokat az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke jóváhagyta. Ezt követően került sor az 1971. okt. 31-én tartott zsinatunkra, mely e törvény szellemében hatéves ciklusra püspökké választotta dr. Ferencz Józsefet és főgondnokká Bartók Bélát.

Az idő lassan haladt, és 1977. szeptember 18-án tartott zsinatunk az első ciklus lejártával nevezetteket tisztségükre újabb hat esztendőre egyhangúan újraválasztotta. Az idő kerekai azután 1983. október 31-én újabb zsinati ülést tettek szükségessé, mert lejárt a második ciklus is. Említett zsinaton harmadízben mindkettőjüket egyhangúlag visszaválasztották tisztségükbe.

E ciklus csak 1989 őszén jár le. Új helyzetet teremtett az, hogy alulírott mivel életének 80. évét 1988. augusztus 30-án betöltötte, kérte, hogy a legközelebbi zsinat engedélyezze nyugalomba vonulását.

Az E. K. Tanács a bejelentést tudomásul vette. A püspöknek az Állami Egyházügyi Hivatalhoz tett be-

jelentésére Miklós Imre államtitkár válaszolva, méltatva érdemeit és kérve további támogatását, tudomásul vette elhatározását.

Úgy érzem, hogy pár pontban kötelességem most, nyugalomba vonulásomkor, a zsinatnak is röviden számot adni arról, hogy főgondnok társammal együtt, akinek sokoldalú és állandó segítségéért nem győzök eléggé hálálkodni, a három ciklus alatt mit végeztünk. A részletekről korábbi zsinatokon elhangzott jelentések és az Unitárius Életben megjelent beszámolók adnak tájékoztatást.

Együttműködésünk az állammal, amelyben élünk, jó és állandó, ezt igazolták a különböző zsinatokon és más alkalmakkor elhangzott Állami Egyházügyi Hivatali megnyilatkozások. Közülük csak Miklós Imre államtitkárnak beiktatásunkkor, 1971-ben mondott gondolataiból idézek:

„Tisztelt Zsinati Főtanács!

Az elmúlt évek azt mutatják, hogy a Magyarországi Unitárius Egyház is megtalálta a helyét társadalmi rendszerünkben. Jó keret volt az együttműködéshez az állam és az unitárius egyház között 1948-ban létrejött megállapodás. Nem véletlen, hogy a szocialista államunkkal kötött egyezmények aláírásánál az unitárius egyház az elsők között volt. Ma már bebizonyosodott, hogy e döntésük történelmileg helyes volt, egyházunk és népünk javát szolgálta. Ez a döntés a Magyarországi Unitárius Egyház haladó történelmi hagyományaira épült, annak egyenes folytatása volt. A Magyarországi Unitárius Egyház csak számszerűségében kicsi. Jelentős mondanivalója volt a történelem során, van ma is, és bízom abban, hogy lesz a jövőben is.

Mi azon a véleményen vagyunk, hogy bár különböző ideológiai alapokról kiindulva, az emberi társadalom élete, fejlődése érdekében mind hazai, mind nemzetközi összefüggésben igen sok közös mondanivalónk van. Minden szó annyit ér, amennyi tett követi. A szavak és tettek értékét nem az szabja meg, hogy nagy egyház, vagy kis egyház mondja, hanem, hogy az emberi

(Folytatás a 4. oldalon)

Beszámoló

(Folytatás a 3. oldalról)

haladásért, a szocialista társadalomért kimondott szavak és cselekedetek milyen őszinték és eredményesek.”

Jómagam úgy érzem, hogy Isten segítségével 1988. aug. 30-án betöltve 80. életévemet, immár nyugalomba helyezésemet kérhetem, mit egyházi és állami szerveink — sajnálkozásuk kifejezése mellett — tudomásul vettek, s a mai napon zsinatunk határozattá emel.

Az 1988. júl. 30-án tartott Képviselő Tanácsunk úgy döntött, hogy a most sorra kerülő zsinaton új ciklust kezd egyházunk összes tisztségviselői vonatkozásában. Kérte az Állami Egyházügyi Hivatal elnökét, hogy az 1/1971. sz. rendelet alapján adja meg az engedélyt Bartók Bélának újbóli főgondnökká választására és Huszti János budapesti lelkésznek püspökké választásához. A megkapott hozzájárulás alapján ült össze zsinatunk e feladatok elvégzésére.

Mielőtt az új ciklusra szóló választásokra holnapi napon sor kerülne, egészen távirati stílusban megemlékezem az eltelt időszak néhány jelentősebb eseményéről.

Az állam és az egyház viszonyát az ország alkotmánya és az 1948. okt. 7-én aláírt egyezmény szabályozta. Ez elválasztotta az államot az egyháztól, és ennek működéséhez teljes szabadságot biztosított.

Engedtesse meg, hogy egyházalapító püspökünk prédikációs kötete záró gondolatának részben való intézkedésével kezdjem emlékezésemet: „... az Atyaisten a Krisztus által minket naponként világosít, és az ő igéinek igaz értelmére viszem...” Hinni és remélni merem, hogy ebben a szellemben igyekeztem szolgálato-
mat — főgondnoksággal együttműködve — az elmúlt időszakban a múlt tapasztalatai alapján, a jelen gondjait mindig figyelembe véve, és a jövő építését szolgálva végezni.

Együttműködésünk eredményeképpen említem, hogy egy kivételével minden templomunkat sikerült felújítanunk, részben milliós nagyságrendű állami és a külföldi testvéregyházak támogatásával. A füzesgyarmatié most van folyamatban, annak befejezése áthúzódik a jövő esztendőre.

Az állam az egyezményben körülírt 1968-as határidő után továbbra is támogatja egyházunkat évenkénti államsegéllyel 1990. dec. 31-ig, a lelkészeknek kongruát adva, mely a kezdeti éveken egyben az egészségügyi szolgáltatást is biztosította részükre, ami utóbb már állampolgári jogon jár mindnyájunknak. Az államsegély fedezte a közegyházi kiadások jelentős részét is.

Az állam látva az egyházi nyugdíjintézetek nehéz helyzetét, újabb segítséget nyújt néhány éve. Ennek révén a lelkészi nyugdíjintézetek által nyújtott ellátást a legutóbbi 5 esztendő legjobb három évének 75%-ra kiszámított összegre egészíti ki. Ez a református és evangélikus egyház vonatkozásában évente több 10 milliós összeget tett ki. Egyházunk 1988-ra 67 800,— Ft támogatást kapott. Ezekkel fedezzük Bajor János, özv. Filep Imréné és özv. Végh Mihályné nyugdíját, illetve utóbbinak — aki még nem érte el 55. életévét — nyugdíjsegélyt.

Az Unitárius Élet terjedelmi bővítésében és a nyomda biztosításában gazdagodott egyházi sajtószolgálatunk. Megindult könyvkiadásunk: néhány kötetrel, köztük egy angol nyelvűvel is gyarapítottuk az unitárius irodalmat. Jelentős segítséget kaptunk az Unitárius Világszövetségben, az IARF-ben végzett egyházi munkánkhoz, melyen alulírott 1972-től mint a Council tagja, Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész nő pedig 1987 óta szintén az 1990. évi kongresszusig, mint az unitárius nők világszövetségének alelnöke képviseli egyházunkat. E munkában jelentős feladatot vállalt és végzett főgondnokunk.

Sajnos, hogy az 1990-re Budapestre tervezett nemzetközi kongresszus megrendezését az IARF elnöki tanácsa nemrégiben áthelyezte az NSZK-beli Hamburgba, mely jelentős anyagi támogatást tudott ígérni, szemben egyházunkkal, mely diszponálható anyagi lehetőségeit az erdélyi menekültek megsegítésének szolgálatába állította. E munkát Isten segítségével, álla-

munk és külföldi testvéreink, köztük nyugaton élő magyar unitáriusok adományából eredményesen végezzük hónapok óta, és kívánjuk folytatni mindaddig, míg e szomorú feladat fennáll. Reménykedünk abban, hogy a nagyvilág felháborodása és kormányunk lépései talán visszatartják a román államot attól, hogy népünk ottani gyökereit felszaggassa és erekyeit elpusztítsa. Sajnos, hogy e jeles alkalmon képviselői nem lehetnek jelen.

Belső egyházi életünkben volt örömdetes és sajnálatos esemény is. Örömdetes, hogy Szent-Iványi Ilona személyében okleveles és felszentelt lelkész nő csatlakozott sorainkhoz, aki tanulmányai rendjén két évet az oxfordi unitárius teológiai főiskolán végzett. Felszentelésére örömmel emlékezünk. Örömdetes volt, hogy Végh Mihály személyében Kocsordon új lelkész állt szolgálatba. Sajnos, korai halála miatt csak 1980-ig. Örömdünk annak, hogy Orbók Attila főiskolai diplomája mellé megkezdte teológiai tanulmányait, és vele új lelkésszel gyarapodik lelkészi karunk. Kiss Mihály lelkész, örömlőnkre, átvehette Hódmezővásárhely, korábban sok gondot okozott gyülekezetének szolgálatát.

A szomorúságok között soroljuk fel azt is, hogy László Andor, aki rövid időt töltött Füzesgyarmaton és Pestlőrincen, megvált szolgálatunkból. Végh Mihály halálát László Andor kiválásánál súlyosabb csapásnak érezzük. Volt parókiájában, Kocsordon a szolgálatot Bajor János debreceni szolgatársunk vállalta. Pestlőrincen dr. Jakab Jenő okl. felszentelt lelkész társunk, aki közben éveken át világi pályán szolgált, átvette az üresen maradt pestlőrinci gyülekezet vezetését, és ott ma eleven gyülekezet dolgozik.

Gyermek-karácsonyfaünnepély 1988. dec. 18-án Nagy Ignác u. templomunkban. Középen Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész nő, körülötte az unitárius gyermekek, köztük sok erdélyi menekült.

Amennyire örömlőnkre szolgált, hogy Orbók Attila megkezdte teológiai tanulmányait, annyira bánatunk az, hogy a román hatóság nem engedte meg, hogy Erdélyben, az ősi kolozsvári teológián folytassa és fejtesse be lelkészi tanulmányait.

Megnyugtatóbb lett volna búcsúzásom az aktív szolgálattól, ha lelkészi karunkon belül egyetértést és világi híveink részéről önzetlenebb részvételt tapasztalhattam volna az elmúlt esztendőben. Remélem, hogy a megválasztandó tisztségviselők állhatatosan végzik majd szolgálatukat, s példát adnak a templomjárás és gyülekezeti szolgálat munkájában.

A külföldi testvéregyházakkal való kapcsolatot szorgalmasan ápoltuk, elsősorban erdélyi testvéregyházunk vezetőivel és lelkészi kara tagjaival, akiket az elmúlt hosszú esztendőben átutazásuk, vagy budapesti látogatásaik alkalmával vendégül láttunk, anyagilag jelentős összeggel támogattuk. Összekötő kapocs voltunk kelet és nyugat között, ahol arra szükség volt, az IARF-en belül és azon kívül is, és ezt — remélem — tenni tudjuk a jövőben is.

Ferencz püspök beszámolójának közlését lapunk következő számában folytatjuk.

Gondolatok egy Dávid Ferenc képről

Szinte Gábor festőművésznünk elkészítette Dávid Ferenc képét és unitárius szeretetből egyházunknak ajándékozta. E tény a köszönet szavaival együtt csupán egy örvendetes hír lehetőségét adná, de a festményen ismerkedő unitáriusok körében elhangzott vélemények és viták anynyi kérdést vetettek fel, hogy állásfoglalásra és értékelésre kényszerítettek bennünket.

Az közismert, hogy egyházalapítónkról hiteles ábrázolás nem maradt fenn. Nevének hallatára a Körösfői Kriesch Aladár alkotta Dávid Ferenc alak jelenik meg tudatunkban. Ezt a képet Torda város megrendelésére festette a művész, a mileneum alkalmából és a vallásszabadság kimondását (1568) ábrázolja, telve optimizmussal az ország jövőjét és az emberiség fejlődését illetően. Ebben a csodát sejtető álmódásban, egy Liszt Ferenc-törékenységgű géniusz kiáltja az országgyűlésnek és az egész világnak: "A hit Isten ajándéka, senki vallásáért ne háborgattassék." Sokan ragaszkodnak e szemlélethez ma is, jóllehet a képnek minden romantikus alapgondolata irreálissá vált azóta. A gondolat és hitszabadság sok szempontból messzebb került tőlünk, mint volt a tizenkilencedik században és a szépnek álmódott szellemi fejlődés idegen valósággá torzult életünkben.

Szinte Gábor, a művész intuíciójával megérezte ezt és próbált egy másik Dávid Ferencet vászonra álmódni. Első lépésként szakított a Liszt Ferenc idealizált légiességéhez hasonló megrajzolással.

Felfigyelve arra a néhány korabeli feljegyzésre, amely szerint Dávid Ferenc zömök ember volt, Szinte Gábor ilyen alakban rajzolta meg a nehézségekkel szemben állhatatosan helytálló és igazsága mellett kitartó embert. Keskenyre zárt ajka, erős homloka, arcának állhatatosságról tanúszkodó jellege érzékeltetik azt az Isten ügyében való meggyőződést, igazságkeresést és örömeztetést megvallást, amelynek teljesítésére életét tette fel. (Tévedés az, hogy egyesek szerint arca Luther hiteles képeihez hasonlít. Ezt csak néhány külső elem képzelheti a szemlélővel!) Ugyanakkor ezen az arcon kiegyensúlyozott derű, majdnem vidámság húzódik meg, boldogságérzése annak az embernek, aki hiszi, sőt tudja, hogy "Isten általa, gyenge edény által akar nagy dolgokat véghezvinni! Aki foglalkozott a középkori mártírábrázolásokkal, festményekkel, tudja, hogy ezeknek az arcoknak van ilyen kiegyensúlyozott belső öröme a mártírság szenvedései között is. Szinte Gábor pózoktól mentesen, tiszta emberséggel mondja el napjaink ezer rettegéssel sújtott emberének: "a hit Isten ajándéka" és érdemes ezért az ajándékért élni.

Az arcon kívül az egész festmény sugalmazza ezeket a gondolatokat. A jobb kéz fényel való kiemeltsége

az emberiségért tollával harcoló prófétát hirdeti, az átellenes oldalon fényel kiemelt Biblia és keleti az egyházalapító hitbeli és erkölcsi bázisát rajzolja meg. A nyers kövekből álló falhátter komor munkája nehézségeire hívja fel a figyelmet.

Remélem, hogy alkalma lesz híveinknek vitaesten részt venni, amelyen együttesen mondjuk el nézeteinket a képről és annak főhőséről.

Szász János

Levél a régi és az új püspökhöz

Mélyen tisztelt és szeretett
Püspök Urak!

Az október 15–16-i zsinat fontos eseménye a mi kis, de számunkra nagyon kedves unitárius egyházunknak. Én magam is őszinte szeretettel emlékszem vissza most nyugalomba vonuló püspökünk személyére és munkájára. A hazai, az erdélyi és az egyéb külföldi megbecsülés számtalan jele mutatta, hogy a feléje irányuló bizalom és ragaszkodás általános volt. Kívánom, hogy még sokáig örvendezhessünk a vele való találkozásoknak. Isten áldása maradjon vele még hosszú évekig. Együttel új püspökünknek is szívből jövő jókívánságaimat küldöm. Őt is a hívek szeretete és elismerése kíséri új megbízatásában, miként ezt érezhette eddigi lelkészi munkájában is. Bizton számíthat arra, hogy ehhez önzetlen támogatást kap minden unitárius atyafiától. Lelkesedéséhez, aktivitásához adjon a Mindenható jó erőt és egészséget.

Engedjék meg, hogy erre a püspökbücsűztató és püspökválasztó zsinatunkra azzal is emlékezzem, hogy tízezer forintot fizessenek be egyházunk községeink csekkszámájára, azzal, hogy erdélyi menekültjeink karácsonyi megsegélyezését segítsen ezzel is.

Atyafiságos szeretettel
és őszinte tisztelettel
dr. Sztankóczy Zoltán

Filep Jolán

78 éves korában elhalt a két orvost és egy főpásztort adott nemes család Budapesten élt tagja, Jolán, hosszú és súlyos, de türelemmel viselt szenvedés után.

A temetőben a római katolikus egyház papja emlékezett meg Joli néni-ről, akinek 7 unokahúga és unokaöccse állta körül az urnát, s velük együtt még két gyermek, akiket évtizedeken át ő nevelt nagy türelemmel és sok szeretettel. A nov. 27-i unitárius istentisztelet keretében Huszti János püspök szép szavakkal emlékezett meg róla, aki hosszú élete utolsó tizedeiben állandó látogatója, buzgón imádkozó tagja volt templomi gyülekezetünknek. Emlékét sokan megőrzik.

UNITÁRIUS KÁTÉ

Kolozsvár az idei évben újra kiadta a Kátét 1000 példányban, ez sajnos alig elég az otthoni szükséglet kielégítésére. Nekünk nem tudnak küldeni.

Igy arra kényszerülünk, hogy 1989-ben kiadjuk a Kátét, amelyet az 1864. évi első kiadás óta többször átdolgoztak. Várjuk híveink észrevételeit az esetleges módosításokra vonatkozóan. Az UNITÁRIUS KÁTÉ az eredeti kiadás óta számos alkalommal megjelent Kolozsvárott. Könyvtárunkból hiányoznak az alábbi kiadások: 2 — 1869. évi, változatlan utánnomás; 3. 1875. évi jelentősen átdolgozott, modern hitvallással, mely már nem hordozza a dési egyezés fejedelmi megkötéseit. 4. előbbinek utánnomása, évének időpontját nem ismerjük. Ferencz József püspök 1928-ban halt el 93 éves korában, addig megjelent 11 kiadás. Az azóta megjelent különböző kiadásokból szeretnénk figyelembe venni bármelyiket.

Dr. MESTER MIKLÓS

1906—1989

Rugonfalva szülötte, székelykeresztúri gimnáziumunk diákja nyolc éven át. Elnézést kérünk emléktől, hogy lapunk 1988. dec. számában közölt "Milyen volt a keresztúri gimnázium"? c. önvallomása alatt szerzőként neve helyett más név szerepelt.

Mester Miklós élete a sikeres bakkalaureatus — 1925 — után Budapesten folytatódott. A székely diákok kollégiumát vezeti, közben végzi egyetemi tanulmányait és 1936-ban kelet-európai történelemből doktorált. 1939-től országgyűlési képviselő, a földreform előharcosa. 1944-ben a két kormányban kultuszminisztériumi államtitkár s e minőségben igen sokat tett a zsidóüldözés szenvedőinek enyhítése érdekében.

1945 után igazolás nélkül folytatja életét különböző munkahelyeken. Az élet az ő számára a kitelepülést is osztályrészül adta. Visszatérve a fővárosba, nagyrészt irodalmi munkahelyekben dolgozik, 1966-ban történt nyugalomba vonulásáig.

Közben írja tanulmányait, azok egyrésze még levéltárak letétje. Jó barát, igaz ember volt, aki lelkének békességét a sok háborgatás után az unitárius templom időnkénti látogatásában találta meg. A keresztúri gimnáziumban tapasztalt tolerancia szelleme a román magyar megértés apostolaként is számon tartotta. Febr. 1-én hamvait két unitárius püspök szolgálata mellett helyezték örök nyugalomra a Farkasréti temetőben levő családi sírba. Özvegye, sógornője, külföldről hazatért fia és távoli menyé és unokái gyászolják a nagyapát, aki mindig emberségre tanította szeretteit és embertársait.

F. J.

Dr. Kaáli Nagy György síremlékének avatása

Csoóri Sándor emlékezése

Józan Miklós, akkor püspöki vikárius búcsúztatta azt az 1923-ban Budapesten elhunyt unitárius embert, aki egy életen át a Habsburg-dinasztia magyarországi uralkodása ellen küzdött. Hamvait most Hódmezővásárhelyt helyezték örök nyugalomra, külföldön élő fia támogatásával.

A város által felállított síremléknél dr. Ferencz József ny. püspök mondott imát és visszaemlékezést, majd Csoóri Sándor, a neves író méltatta pályafutását. Többek közt ezeket mondotta: A parlamentbe fiatalon bekerült dr. Nagy György a progresszió előharcosa volt, aki az 1867-es kiegyezésből kibontakozó Magyarország függetlenségéért küzdött. A század első évtizedében Ady is biztatta harcaira Nagy Györgyöt, írván: "Gyönyörűségem telik a Te bátorságodban..." Miután a parlamentből kibuktatták, Hódmezővásárhelyre költözött, és ott ügyvédkedett. Megalapította a Magyar Köztársaság c. folyóiratot. 1918-ban, az őszirózsás forradalom idején, a tüntető tömegek az ő eszméit éltették. Neki jutott a dicsőség, hogy a parlamentben kikiáltta a köztársaságot.

Csoóri Sándor elcsitíthatatlan magyarnak nevezte Nagy Györgyöt, akiről most szeretett városában utcát

neveztek el, emléktábla hirdeti munkásságát, és a városi levéltár gyűjti a reá vonatkozó még felfedezhető emlékeket. A hódmezővásárhelyi temetőben díszsírhelyet kapott, a síremlékét megkoszorúzták, és a szózat elénklésével búcsúztak tőle az egybegyűltek, élükön Csizmadia Sándorné dr. tanácselnökkel.

Márai Sándor a sugárzásról és az áramról

Legnagyobb élő prózaírónk, Márai Sándor első, 1943–44-es naplókötetét lapozgatva, a következő sorokra bukkantam:

Emersonnak van igaza: ahhoz, hogy valami lényeges történjen az emberi világban, nem elég egy ember, aki felismeri értelmével a valóságot, s aztán célszerűen cselekszik. Ez a nagy realisták örök tévedése. Ahhoz, hogy valami döntő és lényeges történjen, az értelem által irányított cselekvésen túl szükséges egy ember lényének démonikus sugárzása, az a titkos, minden akadályon áthatoló jellemző, mely minden nagy cselekvés igazi értelme.

A nagy amerikai unitárius gondolkodó és költő, Ralph Waldo Emerson (1803–1882) Essay c. kötetének olvasása közben jegyzi föl ezeket a gondolatokat Márai. S újraolvasva reflexióit, egyre jobban igazolódni látszik régi meggyőződése: e században nincsen írónk, aki ennyire a jövőnek dolgozott volna, akinek egy-egy lényeges sorához ennyire az alakuló történelem illesztette volna a rímpárt.

1948-ban hagyta el az országot. Sok naplókötetében elemzi ennek okait, s a kép, amely így kirajzolódik az akkori Magyarországról, ma már nagyjából megegyezik az azóta kialakult hivatalos véleménnyel. S az életmű hazájától távol — Olaszországban, Amerikában — folytatódott, hiszen Márai távozásának legfontosabb, fölöttébb paradox motívuma az volt, mint ezt több ízben leírta, hogy magyar író akart maradni. Jelenleg, miután két éve eltemette hatvan évig volt társát: feleségét, majd 45 éves nevelt fiát, az

Egyesült Államok-beli San Diegóban egyedül él.

Következő naplókötetében (1945–57), amely már Washingtonban jelent meg, ezt a mondatot találtam: *A Tudás csak akkor nem az ördög műve, ha nem lesz a hatalom szolgálója — de ehhez szükséges, hogy a Tudást a Szeretet áramával töltsék meg az emberek.*

E mondatot a Dávid Ferenc és Blandrata György sorsát elbeszélő Erdélyi Mefisztó c. regényem motívójául választottam. Idemácsolom a levelet, amelyet alig egy hónappal a könyv elküldése után kaptam a 89 éves Mestertől (akinek életműve a Thomas Manné mellett talán a legmélyebben hatott írói munkámar):

Köszönöm az "Erdélyi Mefisztó" című könyvet és a beírást. Számomra a könyv különösen érdekes és tanulságos volt, mert az erdélyi történelemnek ezt a szakaszát nem ismerem behatóan és tanulságos volt olvasni a jelenségek ismétlődését, sok hasonlatosságot azzal, ami évszázadokkal később történt.

Ami egy régi naplóból idézett sorokat illeti: ha ma írnam, „szerelem” helyett inkább „irgalom” az, amit remélni kell. Jó egészséget, töretlen munkakedvet kívánok. Szíves üdvözlettel, Márai Sándor.

Tehát a sugárzás, az áram szükségességében még ma, közel ötven esztendő után is töretlenül hisz. Sorsának messzire mutató, másik paradox különösége, hogy a magát ünnepelni sem engedő magányos szellemóriás ma már irgalomra vágyik, és nem is szeretetre. Vagy az egész emberi nemnek volna irgalomra szüksége?

Török Tamás

Felhívás Európa keresztényeihez a romániai nemzetiségek ügyében

(MTI) Katolikus, református, evangélikus és unitárius egyházi személyiségek — köztük Csepregi Ignác budapesti érseki helytartó, Harmati Béla evangélikus püspök, Huszti János unitárius püspök, Tóth Károly református püspök — felhívással fordultak Európa keresztényeihez: január 22-én, vasárnap Európa minden keresztény templomában könyörögjenek együtt a szenvedőkért, romániai testvéreikért.

Kifejezték aggodalmukat a Romániában élő, kisebbségi létük miatt is sokat szenvedő nemzetiségek sorsáért. Akik életüket kockáztatva Magyarországra menekülnek, nem láthatják viszont szeretteiket, mert a román hatóságok nem engedélyezik a családdegyesítést. Romániában akadályozzák a szabad vallásgyakorlást, a teológusok létszámának erőszakos csökkentésével elsorvasztják a lelkeszutanpótlást. A fiatalabb nemzedék nem juthat vallásos irodalomhoz, nélküli a hit vigaszát — húzták alá a felhívásban.

(Magyar Nemzet, 1989. jan. 16.)

Az Unitárius Élet

Huszti János püspök és a felelős szerkesztő segélyt kérő levelet írt az UNITÁRIUS ÉLET RENDES ELŐFIZETŐIHOZ, kérve őket, hogy a 60 Ft-os előfizetési díjon felül is támogassák egyházi lapunkat, melyet a megdrágult árak mellett csak közös áldozatvállalással tudunk fenntartani.

